

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

© 2015 ШВЕД Т. В., БІЛА І. С.

УДК 338.3: 338.012

Швед Т. В., Біла І. С.

Ідентифікація проблем розвитку підприємств олійно-жирової галузі в Україні

У статті визначені та проаналізовані основні проблеми розвитку підприємств олійно-жирової галузі в Україні. Розгляд та узагальнення деяких аспектів функціонування підприємств олійно-жирової галузі в Україні дозволили ідентифікувати наступні проблеми їх розвитку: високий рівень монополізації галузі, недостатня інноваційно-інвестиційна спрямованість підприємств, слабо розвинута система зберігання та транспортування олійно-жирової продукції в Україні. Виявлення негативних наслідків означених проблем розвитку підприємств олійно-жирової галузі в Україні дало можливість констатувати, що наявні проблеми потребують вирішення, в тому числі на рівні держави. Визначення основних заходів державного регулювання розвитку підприємств олійно-жирової галузі в Україні стане напрямом наших подальших досліджень.

Ключові слова: олійно-жирова галузь, олійно-екстракційний завод, рослинна олія, насіння олійних культур, проблеми розвитку підприємств олійно-жирової галузі, монополізація галузі, транспортування та зберігання продукції

Бібл.: 21.

Швед Тетяна Володимирівна – аспірант, кафедра прикладної економіки, Національний університет харчових технологій (вул. Володимирська, 68, Київ, 1601, Україна)

Email: shtv2008@mail.ru

Біла Ірина Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра економічної теорії, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (вул. Пирогова, 9, Київ, 01601, Україна)

Email: itsvt@mail.ru

УДК 338.3: 338.012

UDC 338.3: 338.012

Швед Т. В., Белая И. С. Идентификация проблем развития предприятий масложировой отрасли в Украине

В статье определены и проанализированы основные проблемы развития предприятий масложировой отрасли в Украине. Рассмотрение и обобщение некоторых аспектов функционирования предприятий масложировой отрасли в Украине позволили идентифицировать следующие проблемы их развития: высокий уровень монополизации отрасли, недостаточная инновационно-инвестиционная направленность предприятий, слабо развитая система хранения и транспортирования масложировой продукции в Украине. Выявление негативных последствий указанных проблем развития предприятий масложировой отрасли в Украине позволило констатировать, что имеющиеся проблемы требуют решения, в том числе на уровне государства. Определение основных мер государственного регулирования развития предприятий масложировой отрасли в Украине станет направлением наших дальнейших исследований.

Ключевые слова: масложировая отрасль, маслоэкстракционный завод, растительное масло, семена масличных культур, проблемы развития предприятий масложировой отрасли, монополизация отрасли, транспортировка и хранение продукции

Библ.: 21.

Швед Татьяна Владимировна – аспирант, кафедра прикладной экономики, Национальный университет пищевых технологий (ул. Владимирская, 68, Киев, 1601, Украина)

Email: shtv2008@mail.ru

Белая Ирина Сергеевна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра экономической теории, Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова (ул. Пирогова, 9, Киев, 01601, Украина)

Email: itsvt@mail.ru

Shved T. V., Bila I. S. Identification of Issues in the Development of Enterprises of the Oils and Fats Industry in Ukraine

The article identifies and analyzes main issues in the development of oils and fats industry enterprises in Ukraine. Consideration and generalization of certain aspects of functioning of enterprises from the oils and fats industry of Ukraine allowed singling out the following issues in their development: a high level of monopolization in the industry, insufficient focus of the enterprises on innovation and investment, an underdeveloped system of storage and transportation of oils and fats products in Ukraine. Identification of negative effects resulting from the listed issues in the development of enterprises of the oils and fats industry in Ukraine allowed stating that the existing issues need finding solutions, including state-level solutions. Determination of the principal measures of governmental regulation of the development of oils and fats industry enterprises in Ukraine will be the focus of the authors' further research.

Keywords: oils and fats industry, oil extraction plant, vegetable oil, oil seeds, issues in the development of enterprises of the oils and fats industry, monopolization of the industry, transportation and storage of products

Bibl.: 21.

Shved Tetiana V. – Postgraduate Student, Department of Applied Economics, National University of Food Technology (vul. Volodymyrska, 68, Kyiv, 1601, Ukraine)

Email: shtv2008@mail.ru

Bila Iryna S. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Economic Theory, National Pedagogical Dragomanov University (Pirogova str. 9, Kyiv, 01601, Ukraine)

Email: itsvt@mail.ru

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Олійно-жирова галузь України є однією з провідних та мобільних в агропромисловому комплексі країни. Модернізація обладнання, використання сучасних ресурсозберігаючих технологій, широкий асортимент продукції, високий рівень конкурентоспроможності, значна інвестиційна привабливість та експортна орієнтація галузі – риси, які характеризують внесок даної галузі у вітчизняну економіку. Однак сучасний стан розвитку олійно-жирової промисловості характеризується наявністю проблем розвитку, які, у свою чергу, потребують подальших досліджень. Ці питання набувають особливої актуальності та наукової цінності у зв'язку із необхідністю їх вирішення з метою посилення усіх позитивних тенденцій і загального потенціалу функціонування олійно-жирової галузі для вітчизняної економіки та нівелювання негативних аспектів, в тому числі і за рахунок формування виваженої системи її державного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичні та практичні аспекти означених питань були висвітлені у працях таких вчених, як: В. Андрійчук, С. Капшук, П. Купчак, О. Маноїленко, П. Саблук, Н. Черепанова та інших. Напрями дослідження більшості науковців присвячені аналізу проблем розвитку агропромислового комплексу України та продовольчої безпеки, впливу глобалізації на розвиток вітчизняної харчової промисловості, особливостям розвитку олійно-жирової галузі та практичним аспектам її державного регулювання.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – ідентифікувати основні проблеми розвитку підприємств олійно-жирової галузі в Україні та виявити негативні наслідки означених проблем, що дозволить у майбутньому запропонувати першочергові напрями їх вирішення в межах системи державного регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Основними проблемами олійно-жирової галузі є такі:

- 1) Високий рівень монополізації галузі. Так, галузь представлена понад 1,2 тис. підприємствами, але на дев'ять найбільших компаній у 2013 р. припало 85 % виробництва олії соняшникової нерафінованої, 66 % виробництва олії соняшникової рафінованої та 82 % виробництва маргаринової продукції від відповідних обсягів їх загального виробництва в Україні [3].

Так, «Кернел Груп» являє собою вертикально інтегровану вітчизняну компанію, до складу якої входять Кіровоградська, Українська Чорноморська Індустрія, Приколотнянський, Вовчанський, Полтавський, Бандурський олійно-екстракційні заводи та пресовий завод Екотранс, які за даними 2013 року здійснили переробку 34 % олійної сировини і виробили 25,8 % соняшникової нерафінованої олії в Україні. Компанія «Кернел Груп» є не лише лідером у виробництві олії, але і основним її експортером – у 2013 році частка експорту у загальному обсязі олії, що експортується складала 25 % [1, с. 23 – 24; 2; 5].

Наступним лідером галузі є компанія «Каргілл» (США), яка є одним із найбільших у світі виробників і постачальників харчових продуктів, сільськогосподарської продукції. У 2013 р. частка компанії на українському ринку виробництва олії оцінювалася у 11,0 %, а у загальному експорті соняшникової олії частка компанії становила 12 % [2; 6].

Ще один лідер олійно-жирової галузі – міжнародна інтегрована компанія «Бунге», якій належать понад 94 % акціонерного капіталу ЗАТ з іноземними інвестиціями «Дніпропетровський олійно-екстракційний завод», що є одним із найбільших в Україні виробників рафінованої соняшникової олії з часткою ринку у 18,3 % від загального виробництва рафінованої соняшникової олії за даними 2013 року. У структурі експорту соняшникової олії на сьогодні компанія посідала останнє місце в десятці лідерів, експортуючи близько 2 % експорту вітчизняної соняшникової олії, при цьому частка компанії у виробництві соняшникової олії складає 5,1 % від загального обсягу виробництва олії [2; 7].

До компаній – виробників соняшникової олії, які найбільш динамічно розвиваються останніми роками, можна віднести українську інтегровану агропромислову компанію ПАТ «Креатив Груп», яка є одним з провідних виробників в Україні рафінованої дезодорованої олії, спеціалізованих і кондитерських жирів, твердих і м'яких маргаринів (у 2013 році частка ринку виробництва жирів та маргаринів складала близько 26 %), майонезів та іншої продукції. Компанія «Креатив» за результатами 2013 року посідала друге місце як за обсягами виробництва соняшникової олії (11,3 % від загального обсягу виробництва олії), так і за обсягами її експорту – 12,5 % від загального обсягу експорту соняшникової олії (біля 70 % продукції компанії спрямовано на експорт до 25 країн світу) [1, с. 24 – 25; 2; 8].

Промислова група «ВіОйл» на сьогодні є одним з провідних виробників соняшникової олії в Україні. До її складу входять Вінницький і Чернівецький олійно-жирові комбінати. У 2013 році на території Вінницького олійно-жирового комбінату було побудовано і запущено новий другий олійно-екстракційний завод з потужністю переробки 1250 тонн соняшнику на добу. На сьогодні промислова група «ВіОйл» входить до п'ятірки найбільших виробників (частка ринку у виробництві соняшникової олії – 6,7 %) та експортерів України соняшникової олії з часткою експорту у 5,1 % від загального обсягу олії, що експортується [2; 9].

ВАТ «Миронівський завод з виготовлення круп і комбікормів» є багатопрофільним виробничим комплексом, до складу якого входять: два комбікормових заводи, олійно-пресовий завод, олійно-протеїновий, а також крупозавод. Діяльність підприємства спрямована на виробництво олії, макухи та комбікормів для задоволення потреб птахофабрик. Підприємство виробляє (частка ринку у виробництві соняшникової олії – 5,2 % від загального обсягу виробництва) та експортує близько 240 тис. тонн олії, що складає 6,8 % від загального обсягу експорту олії [2; 10].

До складу ТОВ «Агрокосм», що є лідером вітчизняного виробництва маргаринової продукції з питомою вагою близько 51 % внутрішнього ринку маргаринів і жирів,

входять Харківський та Львівський жирові комбінати, а також Запорізький олійно-жировий комбінат, які виробляють біля 40 тис. тонн м'яких та твердих маргаринів, біля 50 тис. тонн соусів та приправ. У 2013 році компанія «Агрокосм» виробила 6,4 % від загального обсягу виробництва соняшникової олії в Україні й експортувала 4,17 % від обсягу експорту олії [2; 11].

Російська компанія «Фон Заас АГ» володіє контрольним пакетом акцій (65,29 %) одного з найбільших олійно-жирових підприємств України – ПАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» із потужністю переробки насіння соняшнику 4500 тонн на добу та сої і ріпаку – 2000 тонн на добу. Крім того, у виробництві соняшникової олії у 2013 році частка компанії становила 4,2 % [2; 12].

«Гленкор» – швейцарська трейдингова компанія, один з провідних світових постачальників сировинних ресурсів і товарів. В Україні «Гленкор» працює з 1996 року і володіє Одеським та Пересічанським олійно-екстракційними заводами, які виробляють близько 2 % у загальному обсязі виробництва вітчизняної соняшникової олії. Компанія «Гленкор» входить до десяти найбільших експортерів української соняшникової олії з часткою експорту у 3,8 % [2; 4].

Як бачимо, більшість спеціалізованих підприємств галузі входять до складу великих корпоративних агропромислових формувань, агрохолдингів та транснаціональних компаній. Підвищення своєї присутності на ринку за рахунок укрупнення компаній дає можливість монополістам диктувати свої умови як на ринку сировини, так і на ринку готової продукції, регулювати рентабельність виробництва та зменшувати вплив конкурентів, використовувати монополіні змови і спекулятивні дії з боку торговельних посередників, як засоби підвищення монопольної влади, здійснювати тиск на органи державної влади.

Окреслена проблема проявляється у необґрунтованому завищенні цін. Так, існуюча розбіжність у цінах на фасовану та розливну олію пов'язана з великими торговельними надбавками та витратами на зберігання продукції на складах. Крім того, самі виробники підвищеною ціною страхують себе від коливання цін на сиру олію. Таким чином, утримуються достатньо високі ціни на роздрібну рослинну олію в пляшках. Ще одним із негативних проявів монополізації галузі є використання нечесних методів боротьби та олігополістичні змови. Так, за даними Антимонопольного комітету України, у 2013 році найбільша кількість правопорушень була здійснена суб'єктами АПК, зокрема 21,92 % порушень через проведення антиконкурентних узгоджених дії суб'єктів господарювання та 46,57 % порушень через здійснення заходів недобросовісної конкуренції [13, с. 12].

Тимчасовою адміністративною колегією Комітету було прийнято рішення у справі про порушення товариством з обмеженою відповідальністю – підприємством «АВІС» (м. Вінниця) – законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. Так, етикетка продукції олії соняшникової торговельної марки «АВІС» містила неправдиві відомості щодо споживчих властивостей продукту, оскільки слово «Дитяча» могло б бути сприйняте як назва товару, а нанесений в центральній частині етикетки напис

«Рекомендовано для дитячого та дієтичного харчування» сповіщав споживача про сферу застосування та спеціальні властивості товару, тоді як цей продукт не зареєстрований як харчовий продукт спеціального дієтичного споживання. За вчинене порушення на підприємство було накладено штраф у розмірі 100 тис. грн [13, с. 57]. Такі випадки, на нашу думку, не є поодинокими.

Ще одним наслідком монополізованості олійно-жирової галузі є недозавантаженість виробничих потужностей підприємств, що пояснюється цілком логічним бажанням великих підприємств використати свою монопольну владу – виробити і реалізувати хоч і менший обсяг продукції, але за вищою ціною. Зокрема, коефіцієнт використання виробничих потужностей підприємствами олійно-жирової галузі в 2012 році склав 0,95; пресових заводів – 0,68; маргаринових виробництв – 0,65; жирових виробництв – 0,42 [2, с. 59 – 62]. Як бачимо, для олійнодобувних підприємств галузі характерна тенденція нестабільного використання своїх виробничих потужностей. З одного боку, це пов'язано зі зміною валового збору та врожайності олійних культур. Однак, варто зазначити, що позитивна динаміка зростання валового збору, посівних площ та врожайності олійних культур є більшою порівняно із темпами зростання виробничих потужностей. З іншого боку, така ситуація, на наше переконання, неодмінно засвідчує наявність інших проблем розвитку підприємств олійно-жирової галузі, серед яких основними є: недостатність оборотних коштів у підприємств; відсутність стратегії зростання та нарощування темпів як завантаженості виробничих потужностей, так і обсягів випуску олійної продукції; недостатній обсяг інвестування частини прибутку у виробничу сферу; відсутність ринків збуту виробленої продукції; прорахунки в системі управління; існування підприємств на межі фактичної реальної беззбитковості.

2) Недостатня інноваційно-інвестиційна спрямованість підприємств олійно-жирової галузі. На перший погляд, олійно-жирова галузь є однією з найбільш інноваційно-спрямованих галузей вітчизняної економіки. Інноваційна діяльність підприємств олійно-жирової галузі здійснюється через впровадження комплексного обладнання для забезпечення повного циклу виробництва олії та похідних продуктів; застосування в технологіях виробництва олій та жирів нових видів каталізаторів; удосконалення технології екстракції олій та виробництва маргарину; використання відходів олійно-жирового виробництва для створення нової продукції; застосування спеціальних технологій для покращення органолептичних і фізико-хімічних властивостей вершкового масла та спредів на основі використання натуральних смакових та ароматичних добавок із натуральної молочної сировини тощо [14, с. 90 – 94].

У 2012 році, частка підприємств галузі, що займалися інноваційною діяльністю, у загальній кількості олійно-жирових підприємств становила 17,5 %, що перевищує середній показник в Україні по промисловим підприємствам – 14,6 % [15, с. 9]. Останнє підтверджується рейтинговими оцінками стану інноваційної діяльності підприємств

олійно-жирової галузі, яке показало, що галузь посідає центральні місця у рейтингу як за показником кількості підприємств, що займалися інноваційною діяльністю (не вище п'ятого місця з дев'яти можливих), так і за показником обсягу витрат на інновації (не вище другого місця) та за показником обсягу реалізованої інноваційної продукції (не вище третього місця).

Однак, незважаючи на означені позитивні тенденції, відбувається зниження частки обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції (у 2012 р. – 0,5 %) і зниження показників впровадження організаційних і маркетингових інновацій. Крім того, зменшилася частка інноваційно-активних підприємств галузі, що впроваджували інноваційні процеси, – з 80 % у 2010 році до 40 % у 2012 році. Частка інноваційно-активних підприємств олійно-жирової галузі, які спрямовували свою діяльність на придбання нових технологій, становила всього 8 – 15 % [15, с. 9].

Причинами, що перешкоджають інноваційному розвитку галузі, є: недостатність власних фінансових ресурсів підприємств, необхідність здійснення великих витрат на нововведення та тривалий термін їх окупності, недостатня пряма фінансова підтримка з боку держави, відсутність системи захисту комерціалізації інноваційних розробок, слабкий зв'язок підприємств, науково-дослідних інститутів, держави у розробці та реалізації інноваційних проєктів; відсутність пільг у податковій та фінансово-кредитній сферах для підприємств, які впроваджують інновації.

Однією з головних причин низької інноваційної активності підприємств олійно-жирової галузі є недостатність інвестиційних ресурсів. За останні 15 років інвестовано більше 1 млрд дол. США у модернізацію підприємств та будівництво 23 нових заводів, внаслідок чого потужності переробки олійної сировини в Україні збільшилися з 2,5 млн тонн у 1998 році до 14 млн тонн у 2013 або в 5,3 раза. Галузь щороку, починаючи з 2009 року, отримувала інвестицій більше ніж на 200 млн дол., що дозволяло збільшувати виробничі потужності щороку на 800 – 900 тис. тонн. Зокрема, у 2013 році було введено в експлуатацію нові універсальні олійно-екстракційні заводи в Кіровограді та у Запоріжжі, на яких можливо переробляти, крім насіння соняшника, інші олійні культури, зокрема сою та ріпак [3].

Основними проблемами в цій сфері є таке: по-перше, висока інвестиційна привабливість залишається прерогативою великих підприємств, як правило з участю іноземного капіталу й інвестиції залишаються розкішшю для вітчизняного середнього бізнесу. По-друге, збільшення інвестицій у нарощення виробничих потужностей не є запорукою їх повної завантаженості (у 2013 році виробничі потужності з переробки олійних культур були завантажені лише на 63,9 % і було перероблено 8,5 млн тонн сировини при максимальному значенні 13,3 млн тонн). По-третє, технічне переоснащення вітчизняних підприємств олійно-жирової промисловості здійснюється за рахунок імпортованого обладнання, як правило, європейських країн. Це пояснюється відсутністю вітчизняних аналогів, існування яких значно б розширило інноваційно-інвестиційні можливості даної галузі. По-четверте, значна частина наявних

виробничих потужностей є цілком зношеною, хоча і продовжує використовуватись (з 25 автоматизованих наявних олійно-екстракційних ліній, 12 ліній використовуються більше 40 років, що в шість разів перевищує нормативний термін їх використання; 7 ліній експлуатуються від 15 до 30 років із завершеним амортизаційним строком і лише 5 ліній використовуються менше п'яти років [16, с. 303 – 304]. Застосування фізично і морально зношеного обладнання не тільки викривляє реальний стан виробничих потужностей олійно-жирової галузі України, але і призводить до нераціонального використання сировини і значних витрат продукції. Це свідчить про наявну потребу у подальшому нарощенні інвестицій і їх все ж таки нестачу на сучасному періоді.

3) Слабо розвинута система зберігання та транспортування олійно-жирової продукції в Україні. Розвиток системи зберігання продукції в Україні здійснюється через зберігання в умовах агрохолдингів, зберігання в умовах дрібних і середніх сільськогосподарських виробників, розвиток портових та річкових зернових терміналів. Основу системи зберігання складають елеватори різних типів, що являють собою комплекс споруд і механізмів, призначених для приймання зерна, його післязбиральної обробки (очищення, сушіння), зберігання та відвантаження на різні види транспорту [17]. Світовий досвід показує, що планування та організація логістичної діяльності підприємств дає можливість для значного зниження витрат ресурсів і підвищення якості продукції. Розвиток логістичних схем несе в собі особливі переваги, які полягають у скороченні терміну доставки продукції, збереження її якості та реалізують прагнення якнайповніше задовольнити потреби споживачів [18, с. 210].

Однак, сформована система зберігання олійної продукції в Україні не відповідає сучасним вимогам глобалізаційного простору та наявній експортній орієнтації галузі. Останнє підтверджується тим, що незважаючи на інвестиційну спрямованість галузі, будівництво системи зберігання залишається прерогативою великих підприємств і є практично не досяжним для середніх та малих підприємств галузі при абсолютній відсутності державної підтримки в даному напрямі. За часів незалежності не було збудовано жодного державного підприємства із зберігання олійних культур.

Крім того, важливою проблемою залишається транспортування продукції та нерозвиненість логістичних зв'язків. Адже домінуючу роль у реалізації запасів олійних культур відіграє здатність підприємств галузі найшвидше відвантажити масштабні обсяги продукції за допомогою різних видів транспорту. Найрозповсюдженішим способом транспортування олійної продукції залишається наземний транспорт, в тому числі авто- та залізничний транспорт. В цьому випадку виникають значні незручності у перевезенні великих партій на далекі відстані автотранспортом, що полягають у значних затратах для олійних підприємств. Проблемою залізничних перевезень є їх висока вартість. «Укрзалізниця» протягом останніх років проводить полі-

тику підвищення тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом. Так, тарифи у 2014 році порівняно з 2013 роком зросли на 12,5 %, а їх збільшення із 01 лютого 2015 на 30 % ще більше загострить проблеми перевезення олійно-жирової продукції даним видом транспорту. Крім того, додатковою проблемою перевезень є високий рівень зносу авто- та залізничного транспорту, що значно погіршує якість продукції та подовжує терміни її доставки до пунктів призначення. Недостатність ефективної логістичної схеми рухомого складу, що призводить до його високої оборотності (8 – 10 діб) та немобільність «Укрзалізниці» у зміні графіків та схеми руху залізничного транспорту є гальмуючим фактором функціонування системи транспортування олійно-жирової продукції [19]. Перевагами у транспортуванні стають можливості здійснювати перевезення із використанням водного транспорту. Однак, як засвідчують дані, частка зерносховищ, які використовують залізничний транспорт, становить близько 15 %, тоді як частка підприємств, що використовують водний транспорт, – тільки 1 %. Також олійно-жирова продукція, що експортується морськими шляхами, доставляється в порти переважно залізничним (близько 60 %) та автомобільним (близько 36 %) транспортом, а використання річкового складає близько 4 % [20].

Перспективним в цьому напрямку є розвиток водних систем сполучень. Наявність портових терміналів, особливо для підприємств-експортерів, є ключовою ланкою у стратегії їх розвитку на шляху підвищення конкурентоспроможності. Наявні портові потужності цілком задовольняють експортні потреби підприємств олійно-жирової галузі. Подальший розвиток системи водного транспортування олійно-жирової продукції пов'язане із залученням водних ресурсів Дніпра та Південного Бугу. На сьогоднішній момент, лише 1 % від загального обсягу вантажоперевезень припадає на транспортування річкою Дніпром, тоді як у Європі частка транспортування олійно-жирової продукції з використанням річкового транспорту становить 15 % [21]. Тому, цілком виправданим та перспективним є рішення одного з головних експортерів олійно-жирової продукції агрохолдингу «Нібулон» інвестувати 70 млн грн у реалізацію проекту днопоглиблювальних робіт на річці Південний Буг з метою збільшення обсягів та зменшення витратності транспортування олійної продукції.

Висновки. Отже, основними проблемами розвитку підприємств олійно-жирової галузі є такі:

- високий рівень монополізації галузі, що призводить до необґрунтованого завищення цін, використання нечесних методів конкурентної боротьби та недозавантаженості виробничих потужностей;
- недостатня інноваційно-інвестиційна спрямованість підприємств олійно-жирової галузі, яка не дозволяє повністю виявити увесь потенціал цієї галузі промисловості;
- слабо розвинута система зберігання та транспортування олійно-жирової продукції в Україні, що не дозволяє змінювати її пропозицію в залежності від світових цін, від очікувань щодо зміни цін на вітчизняному ринку.

Ідентифікація означених проблем дозволить подолати розпорошеність зусиль держави в напрямку підтримки підприємницького сектора економіки України та спрямувати її діяльність на розкриття і посилення позитивного потенціалу функціонування олійно-жирової галузі для вітчизняної економіки. Визначення основних заходів державного регулювання розвитку підприємств олійно-жирової промисловості України стане напрямом наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Листопад В. Л. Стратегия и тактика компаний на украинском рынке подсолнечного масла / В. Л. Листопад // Масло-жировая комплекс. – 2012. – № 1 (36). – С. 23 – 28.
2. Показники роботи за 2013 рік та січень 2014 року // Олійно-жирова галузь України : Інформаційно-аналітичний бюлетень олійно-жирової галузі України та Російської Федерації. – Х. : УкрНДІОЖ НААН. – 2013. – № 4 (28). – 98 с.
3. Офіційний сайт асоціації «Укроліапро» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukroliaprom.org.ua>
4. Офіційне видання «АПК-інформ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1023853#.U7qQddGMTfy> – Заголовок з екрану.
5. Офіційний сайт «Кернел Груп» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www-us.kernel.ua/rus/about/about.html>
6. Офіційний сайт «Каргілл» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cargill.com
7. Офіційний сайт «Бунге Україна» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bunge.com
8. Офіційний сайт ПАТ «Креатив Груп» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://creativ-group.com.ua/about/>
9. Офіційний сайт ПАТ «Віойл» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.vioil.com
10. Офіційний сайт «Миронівський завод з виготовлення круп і комбікормів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mhp.com.ua/ru/operations/pao-mironovskij-zavod-pao-izgotovleniju-kруп-i-kombikormov>
11. Компанія «Агрокосм» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrbiz.info/ua/index.php?id=130>
12. Офіційний сайт «ПАТ «Пологівський олійноекстракційний завод» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mezpology.zp.ua/home/lang/ua/>
13. Звіт Антимонопольного комітету за 2013 рік / Антимонопольний комітет України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document%3fid=103172&schema=main>
14. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія / П. М. Купчак ; [за ред. Л. В. Дейнеко]. – К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. – 152 с.
15. Кузьмінська Н. Л. Прогнозування інноваційного розвитку підприємств олійно-жирової промисловості : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (за видами економічної діяльності) / Н. Л. Кузьмінська. – К., 2014. – 21 с.
16. Черепанова Н. А. Проблемы и перспективы украинского рынка растительного масла / Н. А. Черепанова // Економічні інновації. – 2012. – Вип. 47. – С. 302 – 312.
17. Системи зберігання зерна в Україні та Росії: загальний стан та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим досту-

пу : <http://svitagro.com/sistemi-zberigannya-zerna-v-ukrayini-ta-rosiyi-zagalniy-stan-ta-perspektivi>.

18. Сумець О. М. Евентуальні сценарії розвитку АПК України як основа формування концепції логістичної діяльності сільгосп підприємств / О. М. Сумець // Вісник ХНАУ. – 2014. – № 3. – С. 207 – 216.

19. Днопоглиблення Дніпра : на дні відомчих проблем [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uga-port.org.ua/novosti/ukraina/dnopogliblennya-dn-pra-na-dn-v-domchikh-problem>

20. Днопоглиблювальним роботам на Дніпрі бути [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.agroprofi.com.ua/statti/1079-dnopoglibljuvalnim-robotam-na-dnipri-buti.html>

21. Новости аграрных рынков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uga-port.org.ua/sites/default/files/2014_11_14_vestnik_39.pdf

REFERENCES

Cherepanova, N. A. "Problemy i perspektivy ukrainskogo rynku rastitelnogo masla" [Problems and prospects of the Ukrainian market of vegetable oil]. *Ekonomichni innovatsii*, no. 47 (2012): 302-312.

"Dnopohlyblennia Dnipra : na dni vidomchykh problem" [Dredging of the Dnieper, at the bottom of departmental problems]. <http://uga-port.org.ua/novosti/ukraina/dnopogliblennya-dn-pra-na-dn-v-domchikh-problem>

"Dnopohlybliuvalnym robotam na Dnipri buty" [Dredging be on the Dnieper]. <http://www.agroprofi.com.ua/statti/1079-dnopoglibljuvalnim-robotam-na-dnipri-buti.html>

Kompaniia «Ahrokozsm». <http://ukrbiz.info/ua/index.php?id=130>

Kupchak, P. M. *Kharchova promyslovisht Ukrainy v umovakh aktyvizatsii intehratsiinykh ta hlobalizatsiinykh protsesiv* [Food industry Ukraine in terms of activation of integration and globalization processes]. Kyiv: Rada po vyvch. prod. syl Ukrainy NAN Ukrainy, 2009.

Kuzminska, N. L. "Prohnozuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv oliino-zhyrovoi promyslovosti" [Prediction of innovative enterprises oil and fat industry]. *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.04, 2014.

Listopad, V. L. "Strategiia i taktika kompaniy na ukrainskom rynku podsolnechnogo masla" [Strategy and tactics of companies on the Ukrainian market of sunflower oil]. *Maslozhirovoy kompleks*, no. 1 (36) (2012): 23-28.

"Novosti agrarnykh rynkov" [News agricultural markets]. http://uga-port.org.ua/sites/default/files/2014_11_14_vestnik_39.pdf

Ofitsiinyi sait PAT «Vioil». <http://www.vioil.com/>

Ofitsiinyi sait «Myronivskyi zavod z vyhotovlennia krup i kombikormiv». <http://www.mhp.com.ua/ru/operations/paomironovskij-zavod-po-izgotovleniju-krup-i-kombikormov>

Ofitsiine vydannia «APK-inform». <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1023853#.U7qQddGMTfy>

Ofitsiinyi sait «PAT «Polohivskyi oliinoekstraktsiinyi zavod». <http://mezpology.zp.ua/home/lang/ua/>

Ofitsiinyi sait «Kernel Hrup». <http://www.us.kernel.ua/rus/about/about.html>

Ofitsiinyi sait «Karhill». http://www.spr.ua/site_go.php?id_firm=279373

Ofitsiinyi sait «Bunhe Ukraina». <http://www.bunge.com/>

Ofitsiinyi sait asotsiatsii «Ukroliiaprom». <http://ukroliiaprom.org.ua>

Ofitsiinyi sait PAT «Kreatyv Hrup». <http://creativ-group.com.ua/about/>

"Pokaznyky roboty za 2013 rik ta sichen 2014 roku" [Performance for 2013 and January 2014]. *Oliino-zhyrova haluz Ukrainy*, no. 4 (28) (2013): 98-.

Sumets, O. M. "Eventualni stsenarii rozvytku APK Ukrainy iak osnova formuvannia kontseptsii lohistychnoi diialnosti silhosppidpriemstv" [Potential scenarios of AIC Ukraine as a basis for the formation of agricultural logistics concept]. *Visnyk KhNAU*, no. 3 (2014): 207-216.

"Systemy zberihannia zerna v Ukraini ta Rosii: zahalnyi stan ta perspektivy" [System storage units in Ukraine and Russia: the general condition and prospects]. <http://svitagro.com/sistemi-zberigannya-zerna-v-ukrayini-ta-rosiyi-zagalniy-stan-ta-perspektivi>

"Zvit Antymonopolnoho komitetu za 2013 rik" [Report Antimonopoly Committee for 2013]. *Antymonopolnyi komitet Ukrainy*. <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document%3fid=103172&schema=main>